

ACHTERGROND

Sjoel wordt weer zoals hij was

Vrijdag 2 oktober 1942 is een zwarte dag in de geschiedenis van Coevorden. Op die avond, 75 jaar geleden, zijn bijna alle Joodse Coevordenaren door de Duitsers via Westerbork naar de vernietigingskampen afgevoerd. De stichting Synagoge Coevorden wil dit in oktober herdenken.

Dirkje Mulder, Ben Kuiper, Henk Dijkema en Barend Faddegon (vlnr) van de Stichting Synagoge Coevorden willen de sjoel in originele staat herstellen. FOTO BOUDEWIJN BENTING

MARJOLEIN KAAS

De naderende herdenking is aanleiding voor de in 2012 opgerichte Stichting Synagoge Coevorden om juist nu met grote voortvarendheid de renovatie van de synagoge uit te voeren. Zodat in de herdenkingsmaand oktober de sjoel en een deel van de rabbinaatswoning beschikbaar zijn voor onder andere interactieve exposities, lezingen en concerten. Ook zullen er in Coevorden en Dalen weer een serie van de zogenoemde Stolpersteine – de gedenksteden die op plekken worden geplaatst waar weggevoerde Joden woonden – worden geplaatst.

„Opdat we onze Joodse bewoners blijven herinneren en herdenken”, meldt bestuurslid Derkje Mulder van de Coevorder synagoge. „Hier was een bloeiende en actieve Joodse gemeenschap, als sinds eind 1600. Ze lieten een gat achter in de Coevorder gemeenschap. We raakten 25 procent van de middenstand hier in één nacht kwijt.”

Het Joods monument uit 1985 ver-

‘We gaan hier ook werkelijke verhaal van de Joodse inwoners vertellen’

beeldt dat ‘gat’ op de muur van het rabbinaatshuis, waar de rabbijn woonde. Een plaquette vermeldt er de namen van de omgebrachte Joodse burgers. Het bestuur van de stichting zocht en vond partners bij het vormgeven van de herdenkingsactiviteiten die bestemd zijn voor de bewoners, nabestaanden, toeristen en scholieren. Partijen als de bibliotheek, alle kerken, theater Hofpoort, de synagoge in Emmen en ook diverse bewoners van huizen in Coevorden die vroeger door Joodse burgers zijn bewoond, dragen bij aan de diverse activiteiten.

De huidige synagoge is gebouwd in 1840, samen met het naastgelegen rabbinaatshuis. „En het is bijzonder dat dit zo samen behouden

is, als enige in Drenthe”, weet secretaris Barend Faddegon. Het karakteristieke gebouw op de hoek van Kerkstraat en Spoorhavenstraat is een rijksmonument, eigendom van de gemeente Coevorden en nu in bruikleen door de stichting. De renovatie van de panden met enkelsteens muren is dringend noodzakelijk; je kunt langs sommige kozijnen zo naar buiten kijken.

Na de oorlog werd de ruimte gebruikt door de Gereformeerde Gemeente en er waren een garage, spijkerbroekenwinkel en muziekschool in ondergebracht. De sjoel – het gebedshuis – draagt daar de zichtbare sporen van, zoals flinke gaten in de muren waar de balletbarre van de dansschool heeft gezeten. De bijbehorende spiegelwand is al verwijderd.

Het plafond en de ramen zijn gelukkig nog origineel. „We brengen het terug naar zoals het was. Compleet met een ‘Ark van verbond’, voorhang, kroonluchters, menora’s (zevenarmige kaarsenstandaard, red.) en een veilig vrouwenbalkon”, wijst Mulder enthousiast. „We gaan

hier ook het persoonlijke, werkelijke verhaal van zo’n twaalf Joodse inwoners vertellen, maar dan wel met gebruikmaking van moderne digitale middelen. We brengen het Joodse leven in Coevorden en Drenthe weer tot leven.”

Met hulp van diverse subsidies, sponsors, een vriendenstichting en entreegelden vinden de komende jaren tal van verbeteringen plaats. „En met onze vrijwilligers natuurlijk, die zijn geweldig in zoekwerk én werken aan het gebouw. We zoeken er nog meer voor als de synagoge elke week een paar dagen open gaat.”

De synagoge krijgt ook een grensoverschrijdende functie: alle synagogen in Duitsland zijn in de Kristalnacht van 9 november 1938 immers vernietigd. De Stichting denkt dat het Joodse gebedshuis uiteindelijk met de permanente en wisselende tentoonstellingen jaarlijks rond de 10.000 bezoekers kan ontvangen.

Meer informatie is te vinden op de website www.synagoge-coevorden.nl.